

* Fikirler
* Görüşler
* Düşünceler

İstanbul Konservatuvarı
ve Bir Gerçek

6 • TERCÜMAN - 34

Kuruluşundan bu yana, İstanbul Konservatuvarının teşkilât ve sistem bakımından, başlıca öğretim konusu olarak halledilmemiş meseleleri arasında en önemlilerinden biri, Çalgılar bilimi ve öğretimidir.

1916 yılında devrin Maarif nazâreti tarafından kurularak, adına Darüelhan denilen bu ilk musiki öğretimi müessesesi, 1927 yılına kadar sadece Türk sanat musikisine mahsus klâsik öğretim sistemine bağlı bir Meşkhâne olarak çalışmıştır.

Musikide aktüel değer taşıyan bir sanat niteliğine ve olgunluğuna ulaşmakta, sağlam temellere dayanan, teknik ve bilimsel bir ortamın gelişmesi ile mümkün olacağı düşünüülerek, 1927 yılında adı Konservatuar olarak değiştirilmiş, Batı Müziği Bölümü açmak suretiyle de yeni bir adım atılmıştır. Bir yanda Türk sanat musikisi, kendi yapısına ve sanat inceliklerine uygun bir düzene bağlanmış oluyor, öte yanda Batı müziği öğretimine yönelen ileri sanat anlayışıyla, bilgili sanatçıların yetişmesinde bir gelişme sayılabilecek yeni bir düzen kurulmuş oluyordu.

İstanbul Konservatuvarı, kuruluşunu takibeden bu devrede, musiki folkloru çalışmalarına da eğilmiş, ilk ağızda Halk türkülerini yerlerinden toplamak çabasına girişmiştir. Dört gezi halinde çeşitli bölgelerde yapılan bu araştırmaların sonucu olarak toplanan türküler, 12 defter halinde bastırılmış, bir kısmı da plâklara alınarak yayınlanmıştır. Bu, memleketimizde yapılan ilk müzik folkloru araştırması demektir. Derlenen bu tür-

Sadi Yaver ATAMAN

Batı müziğinin her çeşit çalgı bilimi ve öğretimini hedef tutan yoğun çalışma yolları tespit edilmiştir. Türk musikisi bölümü, genel bilgiler kapsamı içinde (Toplu teganni, usûl, üslûp gibi) sadece sanat musikimizin nazariyatını öğreten bir çalışma şekline bağlanmıştır. Folklor öğretimi ve halk müziği çalışmalarını, öz kültür canlılıklarına ve gerçek değerlerine uygun bir anlayış ve metod dahilinde öğretim uyguluyor, tatbikat yapıyor mu? Bu ciheti ayrıca eleştireceğim.

Nazariyat dersleri bul-

nan ve kısmen tatbikatına da yer veren, ayrıca profesyonel kadrolar halinde icra heyetleri olan bir kuruluş içinde bu sanatın önemli bölümünü teşkil eden çalgılar bilimi ve öğretiminin bulunmayışı, okul niteliği taşıyan bir öğretim müessesesi için büyük bir boşluktur.

Aktüel değeri olan bu gerçek karşısında, İstanbul Konservatuvarında Batı müziğine ait çalgılar bilimi ve öğretimi vardır da, Türk musikisinin (kendi milli musikisinin) neden yoktur?

Bunun sebebi çok basit-

“Aktüel değeri olan bu gerçek karşısında, İstanbul Konservatuvarında Batı müziğine ait çalgılar bilimi ve öğretimi vardır da, Türk musikisinin (kendi musikisinin) neden yoktur?”

tir. Çünkü, öğreteceği çalgıların tarihi ve metodu yoktur. Meselâ bir Ud metodu yoktur, bir Tanbur metodu yoktur... Tarihi menşeleri ve gelişimi hakkında bilimsel araştırmaları ihtivâ eden belli başlı bir eser yoktur. Merhum Rauf Yekta Beyin başlayıp bitiremediği ve Mahmut Ragıp Gazimihal'in dağınık makaleler halinde verdiği bilgiler bile bir araya toplanmamıştır. Benim bildiğime göre, Udi Arşak Efendinin vaktiyle o gün için kendi zevkine ve icra tarzına göre yazdığı metod, bugünkü değişik tarzı kavrayacak nitelikte olmadığı için bu metodla bir Ud öğretiminin yapılması elbette mümkün değildir. Metod'da değer ölçül, herşeyden önce, her çalgının kendi yapısına ve karakterine uygun, standart ve belli bir üslûp beraberliği sağlamaktır. Usul, virtüalite gibi şahsî kabiliyetler müstesnâ, «Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır» kabilinden başıboş bir düzen içinde çalgı öğretimi, bilimsel ve teknik sanat çalışmalarıyla bağdaşacak bir yol değildir. Bu yüzden ki, İstanbul Konservatuvarı çeşitli teşebbüslerine rağmen bu işi gerçekleştirememiş, durumu inceleyen Maarif Bakanlığı bu işe olur dememiştir. Bunları durup dururken yazmış değilim. Bu soru, ötedenberi daima karşımıza çıkmıştır. Kendi milli çalgılarını öğretmeyen bir Konservatuar olur mu? Bunun, kapsamına giren konularla ilişkin olarak, bizzat içinde bulunduğumuz uzun tartışmaları yapılmıştır. Hatta, yabancı uzmanlarca da merak ve hayretle izlendiğini yakından bilmekteyiz.

İCRA VE ÖĞRETİM

folkloru araştırması demektir. Derlenen bu türkülerin notalarının yazılması, usûl, araştırma sistemi, yayma, tanıtma ve arşivleme bakımlarından Folklorik sisteme uygun olup olmadığı ayrıca eleştirilebilecek bir konudur.

Konservatuarda bu devrede gerçekten değerli elemanlar yetişmiştir. Bugünkü durumu ile İstanbul Konservatuarı kuruluş gayesine uygun sistemlerini gerçekleştirmiş midir?... Türk sanat musikisiyle, Türk halk musikisi çalışmaları ve icra heyetleri kendi kuruluş gayelerine uygun bir düzene bağlanabilmişler midir? Bütün bunlar ayrıca ve önemle üzerinde durulacak konulardır.

Müfredat programında

İCRA VE ÖĞRETİM

Bir Konservatuar ki, milli musikisini öğretir, gerçek değerlerine göre tatbikatını yapmaz, en önemli kadrosunu ihmal etmiştir. Geleneksel sanatta, yeni değişikliklere ölçü olabilecek teknik ve bilimsel araştırmalar yapmak, gelişmeler kaydetmek imkânından yoksundur. Konservatuar dışı zevk ve alışkanlıklar, methodsuz keyfi icra tarzına göre çalgı öğretimi Türk musikisinin lehine değildir.

Peki ama, musikimizin ünlü çalgı ustaları, metolla mı yetişmişlerdir? Konservatuarın icra heyetlerinin saz kadrosu içinde bunları öğretecek ustalar yok mudur? Böyle düşünenler de vardır. Ama bunlar gerçek sanat disiplini ile bağdaşacak mülâhazalar değildir. İcra ile öğretim metodu ayrı ayrı şeylerdir.

Netice şudur ki, İstanbul Konservatuarında çalgı bilimi ve öğretimi bir kaçınılmaz ihtiyaçtır. Yapılacak iş, derhal tarihi bilgiler toplamak ve çeşitli çalgıların metodlarını hazırlamaktır.

Musiki öğretmek gerçeklerinden bahsederken, değerli bir hocamızın şu sözlerini daima hatırlarım. «Anladım ki, musiki dersi, kara tahtanın başında yapılmaz, piyanonun başında yapılır...»